

PROCESI FORMIRANJA PROFESIJA

▶ PROCES PROFESIONALIZACIJE

- ▶ Istorijski gledajući s opadanjem značenja i uticaja crkve, kao Institucije u društvu, dolazi do procesa sekularizacije ili odvajanja i redukcije striktno religioznih sadržaja i uticaja na poglede i vjerovanja. Stvaranje sekularnih univerziteta i odvajanje obrazovanja od crkvene nadležnosti polazna je tačka u stvaranju profesija.
- ▶ T.Parsons pokazuje da su osnovne karakteristike nastanka profesija u modernom društvu vezane za:
 - ▶ (1) princip sve veće racionalnosti, što je upravo suprotno tradicionalizmu
 - ▶ (2) princip funkcionalne specifičnosti, što znači sve veća kompetentnost u određenom području djelovanja i
 - ▶ (3) univerzalistički, tj. nesocijalno selektivni princip u pružanju specijalizovanih usluga.

▶ PROFESIONALIZACIJA ZANIMANJA

- ▶ Profesionalizacija je nastojanje neke grupe zanimanja da podigne standard svoje struke tako da dobiju karakteristike profesije. Profesija ne nastaje odjednom preko noći. Ona prolazi kroz duži ili kraći proces konstituisanja. Taj proces konstituiranja može se pratiti kroz nekoliko faza koje prethode stabilizaciji.
- ▶ Prva faza je stvaranje zanimanja koje zauzima puno radno vrijeme
- ▶ Druga faza je stvaranje profesionalnog udruženja koje formira svijest o posebnosti i zajedničkim interesima u toj posebnosti, te razvija strategiju borbe za njihovu realizaciju
- ▶ Treća faza je formiranje posebne Institucije za obavljanje profesionalnog obrazovanja. To podrazumijeva standardizaciju potrebnog korpusa znanja i praktičnih vještina koje budući nosioci te profesije moraju imati.

▶ PROFESIJE I DRUŠTVENA STANJA

- ▶ Društvene grupe imaju različite uloge i mjesto u društvenom sistemu. Raspored uloga ili položaja socijalnih grupa zavisi od društvenog konteksta, pritom se misli na tip društvenog sistema i na opšte stanje razvijenosti u kojem se društvo nalazi.
- ▶ Društveno je stanje inače kompleksan pojam koji upućuje na dinamiku društvenih promjena. Prema nekim autorima možemo govoriti o tri osnovna tipa društvenih stanja. To su:
 - ▶ „dinamična I dramatična društvena stanja ili situacije
 - ▶ „relativno nestabilne društvene situacije“
 - ▶ „stabilne društvene situacije“.

▶ ADAPTIRANJE STRUČNJAKA

- ▶ Prva strategija je adaptacija stručnjaka na novi poredak. To je relativno najmanje radikalna strategija i teže je primijeniti u počecima revolucionarnih kretanja i promjenama u prvoj postrevolucionarnoj fazi, a češća u daljem razvoju. Tu se polazi od toga da stručnjaci profesionalci posjeduju pojedina znanja koja se mogu koristiti u svakom režimu bez obzira na politički poredak. Socijalno porijeklo stručnjaka stavlja se na stranu i pretpostavlja se da oni mogu služiti novom poretku jednako tako kao i onom poretku koji je favorizirao njihovu vlastitu društvenu klasu.

▶ STVARANJE VLASTITE "INTELIGENCIJE"

- ▶ Druga strategija je školovanje i osposobljavanje vlastitih ljudi da zauzmu mjesta profesionalaca. Naravno, to može biti samo dugoročna strategija, a ne kratkoročna.
- ▶ Društva koja su prošla socijalistički revolucionarni prevrat mijenjaju svoje profesionalne strukture. Novi režim favorizuje neke druge vrijednosti ili cijele vrijednosne sisteme, te samim tim dolazi do stavljanja naglaska na druge profesije od onih koje su karakterisala stari režim.

DEPROFESIONALIZACIJA

- ▶ Postoji i treća strategija koja je uvijek na određenom nivou prisutna u svakom revolucionarnom pokretu koji ima u sebi egalitarističke tendencije. To je strategija deprofesionalizacije, tj. ukidanja obavezne profesionalizacije za obavljanje određenih djelatnosti. Ova tendencija - deprofesionalizacij društva odraz je percepcije, gdje se eksploatacija starog poretka identifikuje s profesijama koje su imale ulogu u toj eksploataciji. Primjer za proces deprofesionalizacije su bivša socijalistička društva

-
- ▶ LITERATURA: Šporer Željka (1990): Sociologija profesija, Sociološko društvo Hrvatske, str. 63-79